

Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.455.03 у Державному вищому навчальному закладі «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Прохор Ірини Петрівни “Тенденції в управлінні приватною вищою освітою України в умовах європейської інтеграції”, представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 - теорія і методика управління освітою

1. Ступінь актуальності обраної теми

Потужні процеси глобалізації, швидкий розвиток наукових і технічних знань та інформаційно-комунікаційних технологій, необхідність формування глобальної конкурентоспроможності, ринкові стимули щодо поєднання програм підготовки за різними спеціальностями, необхідність отримати вищу освіту на будь-якому етапі життя людини і за будь-яким терміном навчання та змістом навчальної програми зумовили формування приватного сектору вищої школи України. Відтак, закономірно виникає теоретичний і практичний інтерес до становлення, функціонування і розвитку приватних закладів вищої освіти.

Шлях європейської інтеграції, обраний Україною, зумовлює необхідність реформаційних процесів в освітній галузі, спрямованих на досягнення найкращих освітніх стандартів та розбудови Європейського простору вищої освіти, що визначено у відповідних деклараціях та комюніке. Новий Закон України «Про вищу освіту» (2014), Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Програма діяльності Уряду на 2015-2016 роки, проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року закладають підвалини нової парадигми управління освітою, в якій жорсткий контроль та пряме втручання в освітній процес поступаються місцем гнучкості, імплементації моделі врядування, відбувається перехід від державного до державно-громадського управління, зростає роль автономії та конкурентоспроможності закладів освіти.

В той же час, складність, багатоаспектність управлінських проблем, що визначають характер практичних змін у розвитку приватного сектору вищої освіти України, потребує запровадження передових освітніх управлінських моделей і технологій, які зумовлюють підвищення ефективності діяльності приватних закладів вищої освіти.

Отже, проблема вивчення тенденцій в управлінні приватною вищою освітою України, яка обрана І. П. Прохор для дисертаційного дослідження, є актуальною для реформування системи вищої освіти України в умовах європейської інтеграції та представляє значний інтерес для теорії та методики управління освітою. Про актуальність проблеми, яку розглядає автор, свідчить і недостатній рівень її теоретичної розробки у сучасних умовах.

Отже, актуальність дослідження обґрунтовано на достатньому рівні і тема дисертаційного дослідження є безсумнівно актуальною і спрямованою на розв'язання реальних потреб сучасного управління вищою освітою. Проте бажано було б розширити перелік та уточнити наявні суперечності, розв'язання яких зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, достовірність результатів дослідження сформульованих у дисертації, підтверджуються методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження, системним аналізом теоретичного матеріалу; виявленням причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи, широтою й різноманітністю теоретичної бази. Найбільш суттєві наукові результати, одержані здобувачем, викладено в загальних висновках та висвітлено в опублікованих працях.

У дослідженні враховано тенденції розвитку та особливості управління приватним сектором вищої освіти України кінця ХХ – початку ХХІ ст., які були використані при виокремленні та обґрунтуванні тенденцій в управлінні приватною вищою освітою України в умовах європейської інтеграції.

Завдання дослідження скорельовані із змістовною структурою дисертаційного дослідження.

Положення, які сформульовано в дисертації, достатньо обґрунтовано. Висновки та рекомендації, що викладено в дисертаційній роботі, ґрунтуються на застосуванні сучасних методів дослідження (пошуково-бібліографічний, аналіз, синтез, узагальнення, конструктивно-генетичний, статистичний, системний, порівняльно-аналітичний, наукового прогнозування тощо). Наукові положення, практичні рекомендації щодо розробки та запровадження системи внутрішнього забезпечення якості освіти, реформування механізмів фінансування приватного сектору вищої освіти, категорії і поняття у галузі управління приватною вищою освітою, навчально-методичні розробки до навчального курсу «Педагогіка вищої школи» апробовані на багатьох міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, вони використовуються в управлінській та науково-методичній діяльності Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Київська гуманітарна академія» (м. Київ), Приватного вищого навчального закладу «Харківський інститут екології та соціального захисту» (м. Харків), Приватного вищого навчального закладу «Краматорський економіко-гуманітарний інститут» (м. Краматорськ), Інституту вищої освіти НАПН України (м. Київ).

Вищевикладене дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження І. П. Прохор достатньо обґрунтовані. Однак хочемо відзначити, що заявлена система принципів управління приватною вищою освітою України на с. 58-59 не достатньо обґрунтована та розкрита. Варто було б у третьому розділі дисертації окремо розкрити питання щодо використання кожного з принципів в процесі модернізації управління приватним сектором вищої освіти України відповідно до визначених тенденцій.

Ми вважаємо, що п. 4.2 «Модифікація управління через диверсифікацію інституціональних структур приватної вищої освіти» значною мірою має теоретичний характер, оскільки в ньому обґрунтовуються і розкриваються різні прояви диверсифікації інституціональних структур приватних закладів вищої освіти. Бажано було б відповідно до назви підрозділу показати конкретні елементи модифікації управління.

Дисертантом проведено якісний аналіз контенту офіційних веб-сайтів приватних закладів вищої освіти з метою визначення прозорості їх діяльності. Проте у тексті відсутнє обґрунтування мотивів вибору саме вказаних 57 приватних вищих навчальних закладів України.

Слід також зауважити, що третій розділ дисертації дещо переобтяжений описовими матеріалами щодо практики діяльності та управління приватною вищою освітою у Сполученому Королівстві та Польщі. На нашу думку, частину поданих у дослідженні матеріалів краще було б представити у формі порівняльних таблиць, як це було здійснено під час аналізу тенденцій розвитку приватної вищої освіти України та країн Європейського Союзу та віднесено до додатків дисертації.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Високий ступінь достовірності теоретичних положень та практичних результатів дисертаційного дослідження І. П. Прохор досягається не лише теоретичними методами, а й завдяки статистичному аналізу даних Державного Державного комітету статистики України, Інституту статистики UNESCO, Євростату, звітів міжнародних організацій UNESCO/CEPES, Міжнародного офісу праці, Ради Європи, Зальцбургського семінару, Всесвітнього банку, Міжнародного центру вищої освіти в Бостонському коледжі, Програми дослідження приватної вищої освіти Університету штату Нью-Йорк. Аналіз здобутих результатів наочно проілюстрований в численних таблицях та рисунках. Достовірність та обґрунтованість результатів дослідження роботи забезпечується репрезентативністю вибірок, співставленням тенденцій розвитку приватної вищої освіти, аналізу практичного використання інструментів стратегічного планування в управлінській діяльності приватних закладів вищої освіти в Україні та країнах Європейського Союзу, існуванням достатньої кількості констатуючих зрізів. Все це робить висновки, теоретичні положення і практичні рекомендації дисертаційної роботи І. П. Прохор логічними і переконливими.

Наукова новизна проведеного дослідження чітко конкретизована через констатацію основних наукових результатів, серед яких найбільш вагомими вважаємо наступні: автором обґрунтовано теоретичні основи в управлінні приватною вищою освітою України та виявлено тенденції в управлінні нею в умовах європейської інтеграції. Отримані результати наукового дослідження стали базою для розроблення практичних рекомендацій щодо управління приватною вищою освітою України. Зокрема, результати дисертаційного дослідження можуть слугувати формуванню ефективної державної політики щодо оптимізації мережі закладів вищої освіти, виробленню ефективної стратегії розвитку приватного сектора вищої освіти України.

І. П. Прохор на основі всебічного аналізу літературних джерел та досвіду власної практичної роботи визначено систему принципів управління приватною вищою освітою України в умовах європейської інтеграції (адаптивності; диверсифікації; пропорційності та збалансованості; прозорості), удосконалено зміст ключових понять (управління приватною вищою освітою, тенденції в управлінні приватною вищою освітою, приватний заклад вищої освіти, приватна вища освіта) термінологічного апарату управління приватною вищою освітою та сутність тенденцій розвитку приватної вищої освіти України (посилення процесів приватизації у вищій освіті; урізноманітнення організаційно-правових форм діяльності приватних закладів вищої освіти; інтеграції приватних закладів вищої освіти через процеси злиття та поглинання; диверсифікації джерел фінансування, у тому числі участь держави у фінансуванні приватної вищої освіти; запровадження системи зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти), що обумовили зміни в управлінні; систематизовано соціально-економічні (швидка зміна кон'юнктури ринку праці, його нерівномірна насиченість, посилення автономії закладів вищої освіти та тенденцій до прагматичної активізації у своїй діяльності ринкових підходів) та організаційно-педагогічні (реалізація приватними закладами вищої освіти концепції безперервної освіти та освітньої активності протягом усього життя людини, диверсифікація і регіоналізація форм та способів отримання освіти) передумови становлення й розвитку закладів приватної форми власності в Україні кінця ХХ – початку ХХІ ст.; подальшого розвитку набули особливості управління приватною вищою освітою України відповідно до розробленої періодизації розвитку приватних закладів вищої освіти в Україні кінця ХХ – початку ХХІ ст. та перспективи використання в управлінській діяльності приватних закладів вищої освіти інструментів стратегічного планування (стратегій диференціації; вертикальної, горизонтальної та прогресивної інтеграції).

Новизна і достовірність результатів проведеного дослідження забезпечено методологічною обґрунтованістю його вихідних позицій, застосуванням комплексу різноманітних взаємодоповнюючих методів, адекватних предмету, меті та завданням дослідження, об'єктивним аналізом статистичних даних.

Разом з тим, ми вважаємо, що у п. 4.5 «Рекомендації щодо управління приватною вищою освітою в умовах європейської інтеграції» слід було б дещо розширити і конкретизувати рекомендації щодо використання результатів дослідження із вказівкою щодо конкретного виконавців. Крім того, на наш погляд, практичні рекомендації мали б містити низку можливих застережень щодо різних типів приватних вищих навчальних закладів.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Основні положення дисертаційного дослідження відображені у 12 одноосібних наукових публікаціях та 1 публікації у співавторстві, серед яких: 6 статей – у наукових фахових виданнях України; 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, 3 публікації у збірниках матеріалів конференцій, у тому числі – 2 публікації в зарубіжних виданнях, 1 стаття у збірнику наукових праць України; 2 публікації в інформаційно-аналітичному огляді.

Структурна побудова, зміст, результати роботи, основні висновки, що викладені в авторефераті, відповідають і відображають основні положення дисертації.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку

Дисертаційна робота Прохор Ірини Петрівни є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне значення. На підставі виконаних досліджень і розробок автором здійснено комплексне вирішення важливого науково-теоретичного завдання обґрунтування тенденцій в управлінні приватною вищою освітою України в умовах європейської інтеграції.

Дисертаційна робота «Тенденції в управлінні приватною вищою освітою України в умовах європейської інтеграції» заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (пп. 9, 11, 12 і 13), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, та іншим інструктивним вимогам щодо кандидатських дисертацій, а її автор – Прохор Ірина Петрівна - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 - теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент:

доцент кафедри менеджменту

Приватного вищого навчального закладу

«Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»,

кандидат педагогічних наук, доцент

Д. П. Коробович

04 листопада 2015 р.

